7/2553
2554

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
İhracat Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.02.01.03
KONU: Soru önergeleri

09.06.04★ 32437

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 18.05.2004 tarih ve 5613 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları konusu, Ankara Milletvekili Sn. İsmail Değerli ve Hatay Milletvekili Sn. Züheyir Amber tarafından tevcih edilen soru önergelerinin cevapları ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER:
EK-1: Cevap (1Adet-4 sayfa)

7/2593

Ankara Milletvekili İsmail Değerli'nin "ülkemizden geçiş yapan TIR'lara" ilişkin 7/2593 esas no'lu, 5624/19013 evrak kayıt no'lu yazılı soru önergesine verilen cevap:

1-2 15.10.2002 tarihinden itibaren TIR işlemleri için bilgisayarlı gümrük idarelerinde otomasyona geçilerek merkezi takip sistemine geçilmiştir. 15.10.2002-28.02.2004 tarihleri arasında Mersin Gümrük Müdürlüğü'nde işlem gören TIR karne sayısı 11112 olup 1 adet karne dışında artan giriş veren karne bulunmamaktadır, bunun da takibi devam etmektedir. İskenderun Gümrük Müdürlüğünde aynı tarihlerde işlem gören TIR karne sayısı 941 olup artan giriş veren TIR karnesi, diğer bir ifadeyle takibe geçilecek TIR karnesi bulunmamaktadır.

Ayrıca, TIR karneleri himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Gümrük Sözleşmesi kapsamında TIR taşımalarında anılan Sözleşmenin 1 no.lu ekinde gösterilen örneğe uygun TIR karnesi kullanılmaktadır. Söz konusu belgede, eşya tanımına ilişkin bölümler bulunmakla birlikte eşyanın menşe ve kıymeti ile ilgili bilgiler mezkur belgede yer almamaktadır.

Diğer taraftan, mezkur soru önergesinde çıkış yapmadığı belirtilen 200 TIR ile ilgili iddiaların hangi yılları kapsadığı anlaşılamamakla birlikte TIR sistemi kapsamında yapılan taşımalarda bu iddialar gerçeği yansıtmamaktadır. Ancak, anılan soru önergesinde kastedilen 1999 yılında muhtelif gümrük idarelerinden Nahçıvan'a gönderilmek üzere Dilucu Gümrük İdaresi'ne transit beyannamesi ile sevk edilen motorinin yurt içinde bırakılması ise, söz konusu olaylar hakkında 18 Soruşturma Raporu (ek Soruşturma Raporları dahil), 8 Basit Rapor, 1 İnceleme Raporu, 3 Teklif Raporu olmak üzere toplam 30 Rapor tanzim edilmiş; kusurlu oldukları tespit edilen çeşitli kişiler ve firma yetkilileri ile araçlar hakkında 1918 sayılı Yasa hükümleri çerçevesinde takibatta bulunulması için Cumhuriyet Savcılıklarına sevk edilmiştir. Ayrıca, bahse konu raporlar idari açıdan yapılması gereken konularda gereği için ilgili birimlere iletilmiştir.

3-4 Cilvegözü Gümrük Müdürlüğü'nden 31.01.2004 tarihinde yurda giriş işlemi yapılarak Zonguldak Gümrük Müdürlüğü'ne sevk edilen XB39820441 ve XE39820442 no.lu TIR karneleri ile ilgili olarak, araç içerisinde TIR karne ve ekli belgelerde sünger ve ayakkabı temizleyicisi olarak beyan edilen eşyaların yapılan fiziki muayenesinde aracın tamamen boş olduğunun tespiti üzerine konu ilgili gümrük müdürlüğünce 13.02.2004 günlü 1148 ve 1149 sayılı müdahale müzekkeresiyle Zonguldak Cumhuriyet Başsavcılığı'na intikal ettirilmiştir.

Adı geçen Başsavcılığın 25.02.2004 tarihli 2004-687 sayılı ve 01.03.2004 tarihli 2004-688 sayılı yazılarında yapılmakta olan hazırlık soruşturmasına esas olmak üzere bahse konu olayla ilgili soruşturma yapılarak olayda kasıt ve ihmali bulunan görevliler var ise tespit edilip haklarında yetkili Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulması istenildiğinden konuyla ilgili inceleme ve soruşturma yapmak üzere Gümrük Kontrolörü görevlendirilmiştir.

Diğer taraftan, söz konusu TIR karnelerine isabet eden gümrük vergi ve resimleri ile ilgili olarak TIR Sözleşmesi'nin 8/7 inci maddesi gereğince öncelikle ilgili taşıyıcı firmasına tebliğ edilmek üzere 02.03.2004 tarihli 1979 ve 2187 sayılı yazılarımızla Ankara Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğünden tahakkuk düzenlenerek gönderilmesi istenilmiş;

Ankara Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü'nün 18.03.2004 tarihli 4985 ve 4986 sayılı yazıları ekinde alınan XB39820441 no.lu TIR karnesine isabet eden 1.817.890.000 TL ve XE39820442 no.lu TIR karnesine isabet eden 2.008.298.000 TL gümrük vergi ve resimlere ait tahakkuklar 29.03.2004 tarihli 3026 ve 3027 sayılı yazılarımızla Kuveyt'de yerleşik "AL-SARAFA TRADING EST KUWAIT- SHUWAIKH adresine tebligat çıkartılarak ödenmesi istenilmiş; ancak, tebligatımız iade edilmiştir. Bunun üzerine 14.05.2004 tarihli 4602 ve 4603 sayılı yazılarımızla gümrük vergi ve resimlerinin kefil kuruluş nezdinde takibe geçilmesi için Ankara Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğüne talimat verilmiştir.

Yine aynı firmanın XF29820451 no.lu TIR karnesi ile Cilvegözü Gümrük Müdürlüğü'nde giriş işlemi yaparken yapılan muayenesi sonucunda TIR karnesinde 17250 kg odun kömürü olarak beyan edilmesine karşın 3100 kg odun kömürü, beyan harici olarak da 21.250 kg. siyah çay bulunduğunun tespit edilmesi üzerine Cilvegözü Gümrük Müdürlüğü'nde TIR aracına ve eşyaya el konularak 02.04.2004 günlü, 7482 sayılı Müdahale Müzekkeresi ile Reyhanlı Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş; ayrıca 16.04.2004 günlü 3750 sayılı dağıtımlı yazımızla bu firmanın riskli firma olduğu belirtilerek anılan firmanın giriş-çıkış işlemlerinde bu hususun göz önüne alınması, yapacağı taşımalarda heyet marifetiyle tam tespit yapılması ve gerekli önlemler alınarak işlem yapılması konusunda tüm Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüklerine talimat verilmiştir.

5- TIR karnesi himayesinde Uluslararası Eşya Taşınmasına Dair Gümrük Sözleşmesi, karayolu taşıtları ile uluslararası eşya taşınmasını kolaylaştıran, taşıma şartlarını ve işbirliğini geliştiren, özellikle sınırlarda uluslararası taşımacılıktaki idari formalitelerinin basitleştirilmesi ve yeknesaklığını sağlayan bir anlaşmadır.

TIR sistemine giriş, sözleşme ile belirlenmiş özel şartlara tabidir. Bu şartların başında sisteme dahil edilen taşımacı firmaların uluslararası taşıma kabiliyetinin ve deneyiminin bulunması, sağlam mali yapıya sahip olunması, TIR Sözleşmesinin uygulanması konusunda kanıtlanmış bilgi sahibi olunması, sözleşme gereklerine uyulmasının taahhüt edilmesi ve gümrük ya da vergi mevzuatını ciddi ve mükerrer ihlallerinin olmaması gibi hususlar gelmektedir. Taşımalar, onaylanmış karayolu taşıtları, taşıt dizileri veya konteynerlerle yapılmaktadır.

Söz konusu karayolu taşıtlarının TIR sisteminde kullanılabilmesi için gümrük mührünün kolay ve etkili bir şekilde tatbik edilebilecek; gümrük mührü bozulmadan veya belirli iz bırakmadan hiçbir eşya çıkarılmayacak veya içine konulamayacak; eşya saklanabilecek hiçbir gizli bölmesinin olmayacak ve eşya taşımaya elverişli bölmelerine gümrük kontrolü için kolayca erişilebilecek yapıda olduğunun tespit edilerek onaylanmış olması gerekmektedir. TIR sisteminde güvenilir kişilerin güvenli araçlarla taşıma yapması esastır. Bu husus bahse konu Sözleşmede, mühürlü karayolu taşıtları ile taşınan eşyanın genel kural olarak, yol boyu gümrük idarelerinde (transit geçilen ülkelerde) istisnai durumlar ihbar ve şüphe halleri hariç muayeneye tabi tutulmaması şeklinde düzenlenmiştir.

Ülkemizde 2003 yılında 724.070 TIR karnesi işlem görmüştür. Bu sayıdaki aracın tam tespitli olarak muayeneye tabi tutulması TIR sistemini işlemez kılmaya yeterlidir.

7/2593

Diğer taraftan, taşımacılığın kontrol altına alınması için araçlara Türkiye Gümrük Bölgesi'nde takip etmek zorunda oldukları bir güzergah ve bu güzergahı kat etme süresi belirlenmektedir. Ayrıca, emniyet birimlerince TIR Denetleme Belgesi düzenlenerek araçların güzergahları üzerindeki denetleme noktalarında ve çıkış gümrük idaresinde etkin denetim yapılmaktadır. Kaldı ki, 15.10.2002-28.02.2004 tarihleri arasında Mersin ve İskenderun Gümrük Müdürlüğünde işlem gören TIR karne sayısı 12.053 olup, bu sayının sadece 65'i transit, bakiyesi ithalat işlemidir. İthalat işlemlerinde eşya muayene edilmekte olduğundan bu döneme tekabül eden sadece 0,0054 (on binde elli dört) transit işleminde eşyanın muayene edilmeden sevkinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

Ülkemizin jeopolitik durumu ve dünyadaki ekonomik hareketlilik, değişkenlik, iletişim ve küreselleşmeye bağlı olarak artan karayolu taşımacılığının güvenliği ve takibi gümrük otomasyon sistemiyle azami derecede sağlanmış; bölgemizde ve hatta bazı Avrupa ülkelerine örnek model olunmuştur.